

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

16 päivänä syyskuuta 2015*

Jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättäminen — Asetus (EY) N:o 883/2004 — 7 artikla —
21 artikla — Sairausetuus — Hoiva-avustus, henkilökohtaista apua koskeva avustus ja
lisäkustannuskorvaus — Asuinpaikkaa koskeva sääntö

Asiassa C-433/13,

jossa on kyse SEUT 258 artiklaan perustuvasta jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämisestä
koskevasta kanteesta, joka on nostettu 31.7.2013,

Euroopan komissio, asiamiehinään A. Tokár, D. Martin ja F. Schatz, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Slovakian tasavalta, asiamiehenään B. Ricziová,

vastaajana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit S. Rodin, A. Borg Barthet,
E. Levits (esittelevä tuomari) ja M. Berger,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan unionin tuomioistuinta toteamaan, että Slovakian tasavalta ei ole noudattanut SEUT 48 artiklan eikä sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 166, s. 1, oikaisu EUVL L 200, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 16.9.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja

* Oikeudenkäyntikieli: slovakki.

neuvoston asetuksella (EY) N:o 988/2009 (EUVL L 284, s. 43; jäljempänä asetus N:o 883/2004), 7 ja 21 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se epää muussa jäsenvaltiossa kuin Slovakian tasavallassa asuvilta etuudensaajilta hoiva-avustuksen, henkilökohtaista apua koskevan avustuksen sekä lisäkustannuskorvauksen, joista säädetään korvaukseksi vaikeasta vammasta myönnettävistä avustuksista sekä tiettyjen lakien muuttamisesta ja täydentämisestä annetussa laissa nro 447/2008, sellaisena kuin se on muutettuna (jäljempänä laki nro 447/2008).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 2 Asetuksen N:o 883/2004 johdanto-osan 16 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Yhteisön sisällä ei ole periaatteessa perusteltua asettaa sosiaaliturvaan liittyviä oikeuksia riippuvaisiksi asianomaisen henkilön asuinpaikasta. Erytistapauksissa asuinpaikka kuitenkin voitaisiin ottaa huomioon, varsinkin kun on kyse erityisetuksista, joilla on yhteys asianomaisen henkilön taloudelliseen ja sosiaaliseen ympäristöön.”

- 3 Asetuksen johdanto-osan 37 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Kuten Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut, sosiaaliturvaetuuksien maastavietävyyden periaatteesta poikkeavia säännöksiä on tulkittava ahtaasti. Tämä tarkoittaa, että niitä voidaan soveltaa ainoastaan etuuksiin, jotka täyttävät määritetyt edellytykset. Tästä seuraa, että tämän asetuksen III osaston 9 lukua voidaan soveltaa ainoastaan etuuksiin, jotka ovat sekä erityisiä että maksuihin perustumattomia ja jotka on mainittu tämän asetuksen liitteessä X.”

- 4 Asetuksen 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Asiallinen soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan kaikkeen seuraavia sosiaaliturvan aloja koskevaan lainsäädäntöön:

- a) sairausetuudet;

--

2. Jollei liitteen XI säännöksistä muuta johdu, tätä asetusta sovelletaan yleisiin ja erityisiin sosiaaliturvajärjestelmiin riippumatta siitä, ovatko ne maksuihin perustuvia vai maksuihin perustumattomia, sekä työnantajan tai laivanvarustajan velvoitteita koskeviin järjestelmiin.

3. Tätä asetusta sovelletaan myös maksuihin perustumattomiin erityisiin raha-etuuksiin, joista säädetään 70 artiklassa.

--

5. Tätä asetusta ei sovelleta

- a) lääkinnälliseen ja sosiaalihuoltoon --

--”

- 5 Asetuksen N:o 883/2004 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Asuinpaikkaa koskevien sääntöjen jättäminen huomiotta”, säädetään seuraavaa:

”Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön taikka tämän asetuksen nojalla maksettavia rahaetuuksia ei saa pienentää, muuttaa, keskeyttää, peruuttaa tai tuomita menetettäviksi sen vuoksi, että etuudensaaja asuu tai hänen perheenjäsenensä asuvat muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa etuuksien myöntämisestä vastuussa oleva laitos sijaitsee.”

- 6 Asetuksen 21 artiklassa, jonka otsikko on ”Rahaetuudet”, säädetään seuraavaa:

”1. Vakuutettu ja hänen perheenjäsenensä, jotka asuvat tai oleskelevat muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa, ovat oikeutettuja rahaetuuksiin, jotka toimivaltainen laitos antaa soveltamansa lainsäädännön mukaisesti. Toimivaltaisen laitoksen ja asuin- tai oleskelupaikan laitoksen välisen sopimuksen mukaisesti tällaiset etuudet voi kuitenkin myöntää asuin- tai oleskelupaikan laitos toimivaltaisen laitoksen kustannuksella toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

– –”

- 7 Asetuksen 70 artiklassa säädetään seuraavaa:

”_ _

2. Tässä luvussa ’erityisillä maksuihin perustumattomilla rahaetuuksilla’ tarkoitetaan etuuksia,

a) joilla on tarkoitus antaa – –

- i) [joko] lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin sosiaaliturvan aloihin kuuluvien riskien varalta ja joilla varmistetaan asianomaisille henkilöille vähimmäistoimeentulo ottaen huomioon kyseisen jäsenvaltion taloudellinen ja sosiaalinen tilanne,
- ii) [tai] yksinomaan vammaisten erityissuojelua ja jotka liittyvät läheisesti henkilön sosiaaliseen ympäristöön kyseisessä jäsenvaltiossa;

ja

b) jotka rahoitetaan yksinomaan yleisten julkisten menojen kattamiseen tarkoitetuilla pakollisilla veroilla ja joiden myöntämis- ja laskemisedellytykset eivät ole riippuvaisia etuudensaajan maksuista. Maksuihin perustuvan etuuden lisänä myönnettyjä etuuksia ei kuitenkaan yksin tästä syystä ole pidettävä maksuihin perustuvina etuuksina;

ja

c) jotka on mainittu liitteessä X.

3. Edellä 7 artiklaa ja tämän osaston muita lukuja ei sovelleta tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin etuuksiin.”

Slovakian oikeus

8 Lain nro 447/2008 1 §:ssä, jonka otsikko on ”Kohde”, säädetään seuraavaa:

”1) Tällä lailla järjestetään oikeussuhteet, jotka koskevat vaikeasta vammasta aiheutuvien sosiaalisten seurausten korvaamiseksi tarkoitettujen avustusten myöntämistä; – – tarkoituksena on arvioida erityisen avun antamisen tarvetta erityissäännösten mukaisesti.

2) Edellä 1 momentissa mainittujen oikeussuhteiden järjestämisen tavoitteena on myötävaikuttaa vaikeavammaisten henkilöiden yhteiskunnalliseen osallisuuteen heidän aktiivisen osallistumisensa kautta ja siten, että heidän ihmisarvoaan kunnioitetaan, tässä laissa määritellyillä edellytyksillä ja aloilla.”

9 Lain 3 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tässä laissa tarkoitettuihin oikeussuhteisiin osallistujia ovat seuraavat henkilöt:

a) luonnollinen henkilö, joka on

1. Slovakian tasavallan kansalainen, joka asuu vakituisesti tai tilapäisesti Slovakian alueella erityissäännösten mukaisesti, tai

2. ulkomaan kansalainen, joka on Euroopan unionin jäsenvaltion, Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimusvaltion tai Sveitsin valaliiton (jäljempänä Euroopan talousalue) kansalainen, joka on rekisteröity asuvaksi vakituisesti Slovakian alueella erityissäännösten mukaisesti ja joka työskentelee tai opiskelee valtion tunnustamassa oppilaitoksessa Slovakian alueella, tai

3. ulkomaan kansalainen, joka on Euroopan talousalueen valtion kansalainen ja joka on rekisteröity asuvaksi vakituisesti toistaiseksi Slovakian alueella erityissäännösten mukaisesti, tai

4. edellä 2 alakohdassa tarkoitetun ulkomaan kansalaisen perheenjäsen, jolla on lupa asua vakituisesti Slovakian alueella, tai

5. ulkomaan kansalainen, joka on Slovakian alueella vakituisesti asuvan Slovakian kansalaisen perheenjäsen, jolla on lupa asua vakituisesti Slovakian alueella erityissäännösten mukaisesti, tai

6. ulkomaan kansalainen, joka ei ole Euroopan talousalueen valtion kansalainen ja jonka oikeus korvaukseen taataan kansainvälisessä sopimuksessa, jossa Slovakian tasavalta on sopimuspuolena ja joka on julkaistu Slovakian tasavallan säädöskokoelmassa, tai

7. ulkomaan kansalainen, jolla on turvapaikkaoikeus erityissäännösten mukaisesti,

– –”

10 Kyseisen lain 10 §:n 1 momentissa säädetään, että ”asiantuntija-arviointi [vaikean vamman sosiaalisten seurausten] korvaamiseksi [(jäljempänä korvaus)] ja vammaistodistuksen saamiseksi – – koostuu lääketieteellisestä asiantuntija-arvioinnista ja sosiaalisesta asiantuntija-arvioinnista”.

11 Lain nro 447/2008 11 §:n 11 momentin mukaan ”lääketieteellinen asiantuntija-arviointi johtaa lääkärintoimintaan, joka sisältää toimintakyvyn heikentymisen asteen; toteamuksen, jonka mukaan asianomaisella henkilöllä on vaikea vamma; päätelmät 14 §:ssä tarkoitetuista vaikeavammaisen henkilön avun tarpeen eri muodoista ja terveydentilan uudelleentarkastelun määrääjän, jollei tässä laissa toisin säädetä. – –”.

- 12 Lain 13 §:ssä säännellään sosiaalista arviointia, joka sisältää vaikeavammaisen henkilön yksilöllisen toimintakyvyn, hänen perhepiirinsä ja hänen elinympäristönsä arvioinnin, mukaan lukien kuljetusjärjestelmien ja asuinolojen arviointi, joka koskee muun muassa julkisten rakennusten esteettömyyttä.
- 13 Lain 14 §:ssä luetellaan vaikeavammaisen henkilön avun tarpeen muodot korvauksen myöntämistä varten. Pykälässä määritetään edellytykset, joilla vaikeavammaisen henkilön katsotaan tarvitsevan toisen luonnollisen henkilön antamaa apua, ja siinä täsmennetään muun muassa edellytykset, joiden mukaan vaikeavammaisen henkilö tarvitsee henkilökohtaista apua, hoivaa, apuvälinettä, apuvälineen mukautuksia, pesulaitetta, henkilökohtaisen moottoriajoneuvon järjestelyjä, asunnon, perheen talon tai autotallin mukautuksia, yksilöllistä kuljetusta henkilökohtaisella moottoriajoneuvolla, erityisruokavalion tai erityishygienian aiheuttamien lisäkustannusten tai vaatteiden, liinavaatteiden, kenkien ja kalusteiden kulumiseen liittyvien lisäkustannusten korvaamista sekä saattajaa.
- 14 Lain nro 447/2008 15 §:ssä, jonka otsikko on ”Moniosainen asiantuntijalausunto”, säädetään seuraavaa:
- ”1) Toimivaltainen viranomainen laatii 11 §:n 11 momentissa tarkoitetun lääketieteellisen asiantuntija-arvioinnin ja 13 §:n 9 momentissa tarkoitettujen sosiaalisessa asiantuntija-arvioinnissa esitettyjen päätelmien perusteella korvauksen myöntämistä varten moniosaisen asiantuntijalausannon, joka sisältää seuraavat seikat:
- a) toimintakyvyn heikentymisen aste
 - b) toteamus, jonka mukaan asianomaisella henkilöllä on vaikea vamma
 - c) vaikean vamman sosiaaliset seuraukset kaikilla korvauksen piiriin kuuluvilla aloilla
 - d) ehdotus korvauksena myönnettävän avustuksen muodosta
 - e) mahdollisesti toteamus, jonka mukaan vaikeavammaisen henkilö tarvitsee saattajaa
 - f) mahdollisesti toteamus, jonka mukaan vaikeavammaisen henkilö tarvitsee yksilöllistä kuljetusta henkilökohtaisella moottoriajoneuvolla tai on molemmilta silmiltään lähes sokea tai täysin sokea
 - g) terveydentilan uudelleentarkastelun määräaika, jos asiantuntijalääkäri sellaisen asettaa
 - h) moniosaisen asiantuntijalausannon perusteleva.
- 2) Jos vaikeavammaisen henkilö tarvitsee toisen henkilön henkilökohtaisena apuna antamaa apua, moniosainen asiantuntijalausunto sisältää myös vuosittaisena tuntimääränä ilmaistavan maininnan sen henkilökohtaisen avun laajuudesta, jota vaikeavammaisen henkilö tarvitsee kunkin liitteessä 4 luetellun toiminnon osalta.
- –”
- 15 Lain 18 §:ssä säädetään vaikeavammaisten henkilöiden tulojen ja varallisuuden tutkimisesta ja selvittämisestä korvauksena myönnettävien avustusten myöntämistä varten.
- 16 Lain 20 §:ssä, jossa säännellään henkilökohtaista apua, säädetään seuraavaa:
- ”1) Henkilökohtainen apu on vaikeavammaiselle henkilölle annettavaa apua liitteessä 4 lueteltujen toimintojen toteuttamiseksi. Tällaista apua antaa henkilökohtainen avustaja.

2) Henkilökohtaisen avun tavoitteena on auttaa vaikeavammaisten henkilöiden liikkumista, myötävaikuttaa heidän yhteiskunnalliseen osallisuuteensa ja heidän itsenäisyyteensä, antaa heille mahdollisuus tehdä päätöksiä ja vaikuttaa perhedynamiikkaan sekä auttaa heitä työssä, opiskelussa ja harrastuksissa.”

17 Lain nro 447/2008 21 §:ssä, joka koskee henkilökohtaisen avun laajuuden tutkimista, säädetään seuraavaa:

”1) Henkilökohtaisen avun laajuus määritetään liitteessä 4 lueteltujen toimintojen, joita vaikeavammaisen henkilö ei kykene toteuttamaan yksinään, ja niiden toteuttamiseksi tarvittavan tuntimäärän mukaan.

--

3) Henkilökohtaisen avun tuntimäärän laskemiseen ei sisällytetä sellaisia henkilökohtaiseen apuun käytettäviä tunteja, joiden aikana vaikeavammaisen henkilö on päivittäin tai viikoittain palveluasumisen piirissä. Vaikeavammaiselle henkilölle, joka on vuosittain palveluasumisen piirissä, voidaan ehdottaa henkilökohtaista apua oppilaitokseen saattamisena, jos oppilaitos ei sijaitse sosiaalipalvelujen tiloissa tai lasten sosiaalisuojeudellista suojelua ja sosiaalista edunvalvontaa koskevien palvelujen tiloissa.

--”

18 Lain 22 §:ssä säädetään henkilökohtaista apua koskevasta avustuksesta seuraavaa:

”1) Vaikeavammaisen henkilö, jonka 15 §:n 1 momentin mukaisesti laaditun moniosaisen asiantuntijalausannon seurauksena todetaan tarvitsevan henkilökohtaista apua, voi saada tätä varten avustusta, jos henkilökohtaista apua annetaan liitteessä 4 lueteltuihin toimintoihin.

--

7) Henkilökohtaista apua koskevaa avustusta maksetaan henkilökohtaisen avun laajuutta vastaava määrä vuosittain euroina ilmaistuna. Avustuksen määrästä vähennetään koko kalenterivuodelta maksettavan työkyvyttömyyseläkkeen korotuksen määrä.

--

9) Jos vaikeavammaisen henkilön tulot ovat täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimin nelinkertaista määrää suuremmat --, täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimin nelinkertaista määrää vastaava määrä -- vähennetään vaikeavammaisen henkilön tuloista. Jos tämän vähennyksen tulos on henkilökohtaisen avun laajuutta vastaavaa euroina ilmaistua määrää pienempi, henkilökohtaista apua koskevan avustuksen määrä on yhtä suuri kuin mainittu erotus. Jos vaikeavammaisen henkilön tulojen ja täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimin nelinkertaista määrää vastaavan määrän välinen erotus -- on henkilökohtaisen avun laajuutta vastaavaa euroina ilmaistua määrää suurempi, henkilökohtaista apua koskevaa avustusta ei myönnetä; sovelletaan 7 ja 8 momenttia mutatis mutandis.

10) Henkilökohtaista apua koskevan avustuksen määrän laskemiseen käytettävän henkilökohtaisen avun tuntihinta on 1,39 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä --.

11) Henkilökohtaista apua koskeva avustus maksetaan kuukausittain edellisen kuukauden aikana henkilökohtaista apua varten tehtyjen työtuntien otteen esittämistä vastaan.

12) Henkilökohtaista apua koskeva avustus maksetaan vaikeavammaiselle henkilölle tai kyseisen henkilön kirjallisella suostumuksella henkilökohtaista apua tarjoavalle toimistolle, jos vaikeavammaisen henkilö on tehnyt tällaisen toimiston kanssa hallintotoimien toteuttamista koskevan apusopimuksen, jossa määrätään muun muassa henkilökohtaisen avustajan palkkauksesta.

--”

19 Lain 23 §:n 9 ja 10 momentissa säädetään, että vaikeavammaisen henkilö on velvollinen esittämään toimivaltaiselle viranomaiselle kuukausittain otteen henkilökohtaiseen apuun käytettyjen työtuntien määrästä niiden laskutusta varten sekä vahvistuksen henkilökohtaiselle avustajalle kuukausittain maksetusta palkasta.

20 Lain nro 447/2008 38 §:ssä, joka koskee lisäkustannuskorvausta, säädetään seuraavaa:

”1) Vaikeavammaisen henkilö, jonka 15 §:n 1 momentin mukaisesti laaditun moniosaisen asiantuntijalausunnon seurauksena todetaan tarvitsevan lisäkustannusten korvaamista, voi – ellei tässä laissa toisin säädetä – saada avustusta korvaamaan lisäkustannukset,

a) jotka aiheutuvat erityisruokavaliosta tai

b) jotka liittyvät

1. erityishygieniaan tai vaatteiden, linavaatteiden, kenkien ja kalusteiden kulumiseen
2. henkilökohtaisen moottoriajoneuvon kunnossapitoon
3. erikoiskoulutetun koiran hoitoon.

2) Avun tarve tutkitaan erikseen kunkin 1 momentissa luetellun lisäkustannuserän osalta.

--

4) Erityisruokavaliosta aiheutuvien lisäkustannusten kuukausikorvauksen määrä on

a) 18,56 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – – liitteessä 5 olevassa 1 ryhmässä lueteltujen tautien ja toimintahäiriöiden osalta

b) 9,28 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – – liitteessä 5 olevassa 2 ryhmässä lueteltujen tautien ja toimintahäiriöiden osalta

c) 5,57 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – – liitteessä 5 olevassa 3 ryhmässä lueteltujen tautien ja toimintahäiriöiden osalta.

--

10) Henkilökohtaisen moottoriajoneuvon kunnossapitoon liittyvien lisäkustannusten kuukausikorvauksen määrä on 16,70 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – –.

--

14) Erikoiskoulutetun koiran hoitoon liittyvien lisäkustannusten kuukausikorvauksen määrä on 22,27 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – –.

--

17) Lisäkustannuskorvausta ei voida myöntää, jos vaikeavammaisen henkilön tulot ovat täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimin kolminkertaista määrää suuremmat – –.

--”

21 Lain hoivaa koskevassa 39 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1) Tässä laissa ’hoivalla’ tarkoitetaan apua vaikeavammaiselle henkilölle, joka 14 §:n 4 momentin mukaan tarvitsee hoivaa, ellei tässä laissa toisin säädetä.

2) Hoivan tavoitteena on antaa päivittäistä apua vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimisessa, kodinhoidossa ja sosiaalisessa kanssakäymisessä, jotta asianomainen henkilö voi pysyä tavanomaisessa kotiympäristössään.”

22 Lain 40 §:ssä, jonka otsikko on ”Hoiva-avustus”, säädetään seuraavaa:

”1) Jos 3 ja 4 momentissa kuvaillun kaltainen luonnollinen henkilö hoivaa vaikeavammaista yli 6-vuotiasta henkilöä, jonka on 15 §:n 1 momentin mukaisesti laaditun moniosaisen asiantuntijalausannon seurauksena todettu tarvitsevan hoivaa, kyseinen luonnollinen henkilö voi saada tätä varten avustusta.

--

7) Kuukausittaisen hoiva-avustuksen määrä on 111,32 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – – yhden vaikeavammaisen henkilön hoivaamista varten ja 148,42 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – – vähintään kahden vaikeavammaisen henkilön hoivaamista varten, ellei tässä laissa toisin säädetä.

8) Kuukausittaisen hoiva-avustuksen määrä on 98,33 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – –, jos hoivaa tarvitseva vaikeavammaisen henkilö on päivittäin palveluasumisen piirissä tai opiskelee oppilaitoksessa yli 20 tuntia viikossa. Kuukausittaisen hoiva-avustuksen määrä on 139,15 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – –, jos luonnollinen henkilö hoivaa vähintään kahta, hoivaa tarvitsevaa vaikeavammaista henkilöä, jotka ovat päivittäin palveluasumisen piirissä tai opiskelevat oppilaitoksessa yli 20 tuntia viikossa.

9) Kuukausittaisen hoiva-avustuksen määrä on 144,7 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – –, jos luonnollinen henkilö hoivaa vaikeavammaista hoivan tarpeessa olevaa henkilöä, joka on päivittäin palveluasumisen piirissä tai opiskelee oppilaitoksessa yli 20 tuntia viikossa, ja hoivaa samanaikaisesti toista vaikeavammaista hoivan tarpeessa olevaa henkilöä, joka ei ole päivittäin palveluasumisen piirissä tai joka on sen piirissä enintään 20 tuntia viikossa tai joka ei opiskele oppilaitoksessa tai opiskelee siellä enintään 20 tuntia viikossa.

10) Jos luonnollinen henkilö, joka huolehtii 3 ja 4 momentissa tarkoitetun hoivan antamisesta, saa vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä yli 70 prosentin työkyvyttömyydestä, sotilas- ja poliisihenkilöstön eläkettä tai sotilas- ja poliisihenkilöstön työkyvyttömyyseläkettä, kuukausittaisen hoiva-avustuksen määrä on 46,38 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – – yhden vaikeavammaisen henkilön hoivaamista varten ja 61,22 prosenttia täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimistä – – vähintään kahden vaikeavammaisen henkilön hoivaamista varten, ellei tässä laissa toisin säädetä. Edellä 12 momentissa säädettyä avustuksen vähennystä ei sovelleta.

--

12) Jos vaikeavammaisen henkilön tulot ovat täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimin 1,4-kertaista määrää suuremmat – –, 7–9 momentissa tarkoitettun hoiva-avustuksen määrästä vähennetään kyseisen tulon ylittävä määrä; jos vaikeavammainen henkilö on huollettava lapsi ja jos hänen tulonsa ovat täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimin kolminkertaista määrää suuremmat – –, hoiva-avustuksesta vähennetään näiden kahden määrän välinen erotus.

--

15) Hoiva-avustus voidaan maksaa myös, jos vaikeavammaista henkilöä hoivaava luonnollinen henkilö harjoittaa ammattia ja jos hänen tästä ammatista saamat kuukausitulot eivät ole täysi-ikäisen henkilön toimeentulominimin kaksinkertaista määrää suuremmat – –; kyseisen ammatin harjoittaminen ei kuitenkaan saa olla ristiriidassa vaikeavammaisen henkilön hoivaamisen tarkoituksen ja laajuuden kanssa.

--

18) Hoiva-avustuksen määrää vähennetään niiden päivien suhteessa, jotka vaikeavammainen henkilö viettää lääketieteellistä laitoshoidoa antavassa laitoksessa, jos oleskelu siellä kestää yli 30 päivää. Hoiva-avustuksen määrää vähennetään niiltä päiviltä, jotka vaikeavammainen henkilö viettää leirikoulun tyypisessä oppilaitoksessa, yhteiskunnallista osallisuutta edistävässä paikassa tai harrastuspaikassa. Hoiva-avustuksen määrää ei vähennetä tämän momentin toisen virkkeen mukaisesti, jos luonnollinen henkilö on hoivannut vaikeavammaista henkilöä tämän oleskellessa leirikoulun tyypisessä oppilaitoksessa, yhteiskunnallista osallisuutta edistävässä paikassa tai harrastuspaikassa. Liikaa maksetut hoiva-avustuksen määrät voidaan ottaa huomioon määrissä, jotka maksetaan seuraavina kalenterikuukausina.

--”

23 Lain nro 447/2008 42 §:ssä on yhteisiä säännöksiä korvauksena maksettavien avustusten myöntämisestä. Pykälässä säädetään seuraavaa:

”1) Avustuksia ei makseta Slovakian tasavallan alueen ulkopuolelle. Jos vaikeavammainen henkilö oleskelee Slovakian alueen ulkopuolella perättäin yli 60 päivää, korvauksena maksettavat avustukset peruutetaan ja niiden maksaminen keskeytetään kuukautta, jona kyseiset 60 päivää ovat päättyneet, seuraavan kalenterikuukauden ensimmäisestä päivästä alkaen.

2) Henkilökohtaista apua koskevaa avustusta ja hoiva-avustusta ei voida myöntää, jos toinen Euroopan talousalueen jäsenvaltio maksaa vaikeavammaisen henkilön henkilökohtaista apua tai hoivaa varten avustusta tai tukea, jolla on identtinen tarkoitus.

--”

24 Lain 43 §:ssä, jonka otsikko on ”Oikeuden syntyminen korvauksena myönnettäviin avustuksiin ja niiden saamiseen – –”, säädetään seuraavaa:

”1) Oikeus korvauksena myönnettävään avustukseen ja sen saamiseen syntyy toimivaltaisen viranomaisen tällaisen oikeuden tunnustamisesta tekemän pätevän päätöksen perusteella.

--”

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

- 25 Komissio toteaa ottaneensa vastaan suuren määrän kanteluita eri avustusten jättämisestä maksamatta slovakialaisille avun tarpeessa oleviksi todetuille eläkkeensaajille, jotka ovat asettuneet asumaan Tšekin tasavaltaan eläkkeeseen siellä täysi-ikäisten lastensa kanssa. Niinpä komissio kiinnitti 17.3.2010 päivätyllä kirjeellä Slovakian viranomaisten huomion siihen, että komission mielestä hoiva-avustus, henkilökohtaista apua koskeva avustus ja lisäkustannuskorvaus (jäljempänä kyseessä olevat etuudet) ovat ominaisuuksiltaan asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja ”sairausetuuksia” ja että ne on siis mainitun asetuksen 21 artiklan mukaisesti maksettava niille kyseisten etuuksien saajille ja heidän perheensä jäsenille, jotka eivät asu Slovakiassa.
- 26 Slovakian tasavalta ilmoitti aluksi toteuttavansa asetuksen N:o 883/2004 noudattamisen kannalta tarpeelliset toimenpiteet muttei kuitenkaan muuttanut käytäntöään; se väitti vastauksessaan komission uuteen kirjeeseen, etteivät kyseessä olevat etuudet kuulu asetuksen soveltamisalaan, koska ne eivät koske yhtäkään asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista vakuutustapahtumaluokista.
- 27 Komissio oli tällaisesta analyysistä eri mieltä, joten se osoitti Slovakian tasavallalle virallisen huomautuksen, joka saapui tälle 26.3.2012, ja totesi siinä, että kyseessä olevia etuuksia on pidettävä asetuksessa N:o 883/2004 tarkoitettuina sairausetuuksina ja että asetuksen 21 artiklan mukaan on niin, ettei etuudensaajan asuinpaikkaa voida asettaa niiden maksamisen edellytykseksi.
- 28 Slovakian tasavalta vastasi viralliseen huomautukseen 25.5.2012 päivätyllä kirjeellä, jossa se totesi, etteivät kyseessä olevat etuudet kuulu asetuksen N:o 883/2004 soveltamisalaan, sillä ne maksetaan etuudensaajan sosiaalisen ja taloudellisen tilanteen tapauskohtaisen tarkastelun jälkeen.
- 29 Komissio ei vakuuttunut Slovakian tasavallan argumentaatiosta, joten se osoitti 25.10.2012 Slovakian viranomaisille perustellun lausunnon, joka saapui niille samana päivänä. Perustellussa lausunnossa komissio totesi muun muassa, että kyseessä olevien etuuksien saamiseksi täytettävät edellytykset määritellään kansallisessa säännöstössä yleisesti ja objektiivisesti siten, ettei toimivaltaisilla viranomaisilla ole tässä yhteydessä harkintavaltaa. Tästä syystä on komission mielestä virheellistä väittää, etteivät kyseessä olevat etuudet vastaa yhtäkään asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista vakuutustapahtumaluokista. Lisäksi komission mukaan kyseisiä etuuksia ei voida pitää asetuksen N:o 883/2004 70 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuina ”erityisinä maksuihin perustumattomina rahaetuuksina”.
- 30 Niinpä komissio katsoi, että evätessään kyseessä olevat etuudet Slovakian alueen ulkopuolella asuvilta eläkkeensaajilta Slovakian tasavalta ei ole noudattanut SEUT 48 artiklan eikä asetuksen N:o 883/2004 7 ja 21 artiklan mukaisia velvoitteitaan, ja kehotti kyseistä jäsenvaltiota toteuttamaan perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahdessa kuukaudessa lausunnon vastaanottamisesta.
- 31 Slovakian tasavalta vastasi perusteltuun lausuntoon 20.12.2012 päivätyllä kirjeellä, jossa se pysytti kantansa, jonka mukaan kyseessä olevat etuudet eivät kuulu asetuksen N:o 883/2004 soveltamisalaan, koska ne eivät koske yhtäkään asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista vakuutustapahtumaluokista; niiden tavoitteena on osallistuttaa vammaiset henkilöt yhteiskuntaan eikä parantaa heidän terveydentilaansa.
- 32 Tässä tilanteessa komissio päätti nostaa nyt käsiteltävän kanteen.

Kanne

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

- 33 Slovakian tasavalta väittää pääasiallisesti, että kanne on jätettävä tutkimatta, koska jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä edeltäneessä vaiheessa komissio ei ottanut kantaa niihin perustavanlaatuisiin seikkoihin, joihin Slovakian tasavalta oli vedonnut vastineensa tueksi, vaan tutki sellaisia muita kysymyksiä, joista asianosaisilla ei ollut riitaa.
- 34 Se väittää yhtäältä, ettei komissio vastannut argumentteihin, joiden tarkoituksena oli osoittaa, että kyseessä olevat etuudet ovat asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja sosiaalihuoltotoimenpiteitä, jotka eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan. Sen mielestä komissio ei siis noudattanut edellytystä oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn asianmukaisesta kulusta (määräys komissio v. Espanja, C-266/94, EU:C:1995:235, 25 kohta) eikä määritellyt oikeusriidan kohdetta riittävän selkeästi. Toisaalta se väittää komission väittäneen, että Slovakian tasavalta oli oikeudenkäyntiä edeltäneessä vaiheessa vedonnut siihen, että kyseessä olevat etuudet ovat asetuksen N:o 883/2004 70 artiklassa tarkoitettuja ”erityisiä maksuihin perustumattomia rahaetuuksia”; näin ei sen mielestä kuitenkaan ole. Tällaiset komission virheelliset väitteet tekevät kannekirjelmästä sekavan.
- 35 Komissio väittää, ettei se ole laajentanut eikä muuttanut oikeusriidan kohdetta eikä myöskään loukannut Slovakian tasavallan puolustautumisoikeuksia. Yhtäältä se toteaa ilmoittaneensa sekä virallisessa huomautuksessaan että perustellussa lausunnossaan, ettei se rinnasta kyseessä olevien etuuksien saajien tulojen määrittämistä unionin tuomioistuimen asiaa koskevassa oikeuskäytännössä tarkoitettuun heidän tilanteensa tapauskohtaiseen ja harkintavaltaa käyttäen tehtyyn arviointiin. Vaikka onkin totta, että SEUT 258 artiklan nojalla nostetun kanteen kohde rajataan kyseisessä määräyksessä tarkoitettua oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä ja että komission perustellun lausunnon ja kanteen on tästä syystä perustuttava yhdenmukaisiin väitteisiin, tämä vaatimus ei kuitenkaan voi merkitä sitä, että niiden pitäisi aina olla täysin samalla tavalla muotoiltuja, kun oikeudenkäynnin kohdetta ei ole laajennettu tai muutettu (tuomio komissio v. Saksa, C-433/03, EU:C:2005:462, 28 kohta). Lisäksi komission mukaan tuomiosta komissio v. Irlanti (C-362/01, EU:C:2002:739, 18–20 kohta) ja tuomiosta komissio v. Luxemburg (C-519/03, EU:C:2005:234, 21 kohta) ilmenee, ettei se, ettei asianomaisen jäsenvaltion viralliseen huomautukseen ja perusteltuun lausuntoon antamaa vastausta oteta huomioon, johda kanteen tutkimatta jättämiseen.
- 36 Komissio toteaa toisaalta, että kyseessä olevasta oikeusriidasta lausumiseksi on selvitettävä, onko asetuksen N:o 883/2004 70 artikla sovellettavissa nyt käsiteltävässä asiassa. Niinpä komissio katsoo voineensa käsitellä tätä seikkaa ilman, että Slovakian tasavalta kehottaa sitä siihen.
- 37 Slovakian tasavalta väittää toissijaisesti myös, että komission kanne on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee SEUT 48 artiklan rikkomista koskevaa väitettä, koska Slovakian tasavallan mukaan tätä väitettä ei mainittu virallisessa huomautuksessa ja se esitettiin ensimmäisen kerran vasta perustellun lausunnon vaiheessa.
- 38 Komissio katsoo tällaisen osittaista tutkimatta jättämistä koskevan oikeudenkäyntiväitteen koskevan todellisuudessa asiakysymystä ja toteaa lisäksi, että jättäessään kyseessä olevat etuudet maksamatta alueensa ulkopuolella asuville eläkkeensaajille Slovakian tasavalta rikkoo asetusta N:o 883/2004 ja loukkaa SEUT 48 artiklassa mainittua etuuksien maastavietävyuden periaatetta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 39 Slovakian tasavallan pääasiallisesti esittämästä komission kanteen tutkimatta jättämisestä koskevasta oikeudenkäyntiväitteestä on muistutettava, että oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn tarkoituksena on antaa asianomaiselle jäsenvaltiolle tilaisuus täyttää unionin oikeuden mukaiset velvoitteensa tai puolustautua asianmukaisesti komission esittämiä väitteitä vastaan. Oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn virheettömyys on olennainen tae, jotta yhtäältä kyseisen jäsenvaltion oikeuksia voidaan suojata ja jotta toisaalta oikeusriita, joka mahdollisesti tulee käsiteltäväksi oikeudenkäyntimenettelyssä, on selkeästi määritelty (ks. mm. tuomio komissio v. Ranska, C-1/00, EU:C:2001:687, 53 kohta; tuomio komissio v. Saksa, C-135/01, EU:C:2003:171, 19 ja 20 kohta ja tuomio komissio v. Alankomaat, C-79/09, EU:C:2010:171, 21 kohta).
- 40 Oikeudenkäyntiä edeltävällä menettelyllä on siten seuraavat kolme tavoitetta: sen mahdollistaminen, että jäsenvaltio voi lopettaa mahdollisen rikkomisen, sen mahdollistaminen, että jäsenvaltio voi käyttää puolustautumisoikeuksiaan, ja riidan kohteen rajaaminen, jos asia mahdollisesti saatetaan vireille unionin tuomioistuimessa (tuomio komissio v. Irlanti, C-362/01, EU:C:2002:739, 18 kohta; tuomio komissio v. Saksa, C-135/01, EU:C:2003:171, 21 kohta ja tuomio komissio v. Alankomaat, C-79/09, EU:C:2010:171, 22 kohta).
- 41 Edellä esitetyn mukaisesti komission on lähtökohtaisesti arvioitava perustellussa lausunnossaan huomautuksia, jotka jäsenvaltio on esittänyt viralliseen huomautukseen antamassaan vastauksessa (ks. tuomio komissio v. Irlanti, C-362/01, EU:C:2002:739, 19 kohta ja tuomio komissio v. Saksa, C-135/01, EU:C:2003:171, 22 kohta).
- 42 Nyt käsiteltävässä asiassa kuitenkin se, että komission väitetään vastanneen vain lyhyesti tai jopa jättäneen kokonaan vastaamatta Slovakian tasavallan argumentteihin, joiden tarkoituksena oli osoittaa, että kyseessä olevat etuudet ovat asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja sosiaalihuoltotoimenpiteitä, ei vaikuta, vaikka väite pitäisikin paikkansa, oikeusriidan kohteen rajaamiseen eikä ole tehnyt kyseiselle jäsenvaltiolle mahdottomaksi lopettaa väitetty jäsenvelvoitteiden noudattamatta jättäminen eikä se ole myöskään loukannut sen puolustautumisoikeuksia.
- 43 Komissio nimittäin on todennut niin virallisessa huomautuksessaan kuin perustellussa lausunnossaan, että se pitää kyseessä olevia etuuksia sosiaaliturvaetuuksina eikä rinnasta kyseessä olevien etuuksien saajien tulojen määrittämisestä unionin tuomioistuimen asiaa koskevassa oikeuskäytännössä tarkoitettuun tapauskohtaiseen ja harkintavaltaa käyttäen tehtyyn arviointiin. Tällaisella analyysillä komissio on sulkenut pois asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan sosiaalihuoltoa koskevan 5 kohdan sovellettavuuden.
- 44 Toisin kuin Slovakian tasavalta väittää, se, että komissio on kannekirjelmässään tutkinut asetuksen N:o 883/2004 70 artiklan sovellettavuuden kyseessä oleviin etuuksiin osoittaakseen, etteivät nämä kuulu mainitun artiklan soveltamisalaan, ilman että Slovakian tasavalta olisi lausunut tästä seikasta oikeudenkäyntiä edeltäneessä vaiheessa, ja kun samalla on joka tapauksessa niin, että asianosaiset ovat unionin tuomioistuimessa yhtä mieltä siitä, ettei kyseinen artikla ole sovellettavissa nyt käsiteltävässä asiassa, ei myöskään merkitse Slovakian tasavallan puolustautumisoikeuksien loukkausta eikä oikeusriidan kohteen riittämätöntä rajaamista.
- 45 Yhtäältä on katsottava, että todetessaan oikeudenkäyntiä edeltäneen menettelyn aikana jatkuvasti, että kyseessä olevat etuudet ovat asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja sosiaaliturvaetuuksia, joiden on siksi oltava maasta vietäviä, komissio on selvästi antanut niille asianmukaiseksi katsomansa oikeudellisen luonnehdinnan ja siten yksilöinyt oikeusriidan kohteen. Koska asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu käsite ”sosiaaliturvaetus” ja asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa ja 70 artiklassa tarkoitettu käsite ”erityinen maksuihin perustumaton etuus”

poissulkevat toisensa (tuomio Hosse, C-286/03, EU:C:2006:125, 36 kohta), komission oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä esittämä argumentti siitä, ettei kyseinen 70 artikla ole sovellettavissa riidanalaisiin etuuksiin, kuuluu täten rajatun oikeusriidan yhteyteen eikä tätä laajenneta siinä.

- 46 Toisaalta on katsottava, että koska asianomainen jäsenvaltio ei ole minkään menettelysäännön nojalla velvollinen esittämään jo oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn vaiheessa kaikkia argumenttejaan puolustautuakseen SEUT 258 artiklaan perustuvan kanteen yhteydessä (ks. tuomio komissio v. Espanja, C-414/97, EU:C:1999:417, 19 kohta ja tuomio komissio v. Alankomaat, C-34/04, EU:C:2007:95, 49 kohta), komissiota ei voida arvostella siitä, että se esitti kannekirjelmässään argumentteja, joiden mukaan asetuksen N:o 883/2004 70 artikla ei ole sovellettavissa riidanalaisiin etuuksiin, vaikka Slovakian tasavalta jätti vetoamatta kyseisen artiklan sovellettavuuteen oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä pidättäen kuitenkin itselleen oikeuden tehdä niin oikeudenkäyntimenettelyssä.
- 47 Kanteen tutkimatta jättämisestä pääasiallisesti esitetty oikeudenkäyntiväite on siis hylättävä.
- 48 Siitä, että kanteen osittaista tutkimatta jättämistä koskeva oikeudenkäyntiväite, joka perustuu siihen, että SEUT 48 artiklan rikkominen väitetään otetun esille ensimmäistä kertaa vastaa perustellun lausunnon vaiheessa, on todettava, että 22.3.2013 päivätyssä virallisessa huomautuksessa ei mainita kyseisen artiklan rikkomista koskevaa perustetta vaan siinä tyydytään toteamaan, että asetuksen N:o 883/2004 21 artiklalla pannaan SEUT 48 artikla täytäntöön.
- 49 Lisäksi on niin, että vaikka komissio toteaa kannekirjelmässään, että asetusta N:o 883/2004 on tulkittava SEUT 48 artiklan valossa, kannekirjelmässä ei ole varsinaista argumentaatiota SEUT 48 artiklan rikkomista koskevan perusteen tueksi vaan tämä rikkominen johdetaan siinä asetuksen N:o 883/2004 säännösten rikkomisesta.
- 50 Tästä seuraa, että nyt kyseessä olevaa kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin siinä vaaditaan sen toteamista, ettei Slovakian tasavalta ole noudattanut SEUT 48 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

Asiakysymys

Asianosaisten lausumat

- 51 Komission mielestä kyseessä olevat etuudet on luokiteltava asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuiksi ”sairausetuuksiksi”. Niinpä ne on maksettava myös niille etuudensaajille, joiden tavanomainen asuinpaikka ei ole tai ei ole enää Slovakiassa. Se, että tällaisten etuudensaajien oikeutta saada kyseessä olevia etuuksia rajoitetaan, ei ole asetuksen N:o 883/2004 7 ja 21 artiklan mukaista.
- 52 Komissio väittää ensinnäkin, että kyseessä olevien etuuksien myöntäminen perustuu tiettyyn laissa määriteltyyn tilanteeseen eikä riipu hakijoiden tapauskohtaisesta tarveharkinnasta. Hakijoiden terveydentilan sekä sosiaalisen ja taloudellisen tilanteen arviointia koskevat kriteerit ilmenevät laissa nro 447/2008, ja ne ovat objektiivisia ja toimivaltaisia viranomaisia sitovia. Näiden viranomaisten päätökset voidaan saattaa tuomioistuinten tutkittaviksi sen varmistamiseksi, että mainitussa laissa säädettyjä kyseessä olevien etuuksien myöntämisedellytyksiä ja kyseisen lain tavoitteita noudatetaan. Se, että Slovakian viranomaiset soveltavat kyseessä olevien etuuksien myöntämisestä päättäessään lisäkriteeriä, jossa on kyse sen tutkimisesta, voidaanko vamman korvaaminen varmistaa muulla pätevällä keinolla, ei merkitse sitä, että kyseisillä viranomaisilla olisi tässä yhteydessä harkintavaltaa. Lain nro 447/2008 43–48 §:stä nimittäin ilmenee, että mainitun lisäkriteerin pätevyyskin voidaan saattaa tuomioistuinten tutkittavaksi, ja sen soveltaminen kuuluu sovellettavan säännösten yhteyteen.

- 53 Komissio väittää, että laissa nro 447/2008 määritellään kriteerit, joiden nojalla henkilö voi saada kyseessä olevia etuuksia, millä rajoitetaan lain soveltamisesta vastaavien viranomaisten harkintavaltaa. On siis niin, että vaikka näillä viranomaisilla onkin harkintavaltaa kyseisten etuuksien myöntämisessä, harkintavaltaa käytetään mainitussa laissa säädetyissä rajoissa. Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakian tasavallan ylin tuomioistuin) on korostanut kyseessä olevien etuuksien harkinnanvaraisuutta mutta on samalla vahvistanut riidanalaisia etuuksia koskevassa tuomiossa, johon Slovakian tasavalta vetoaa, että etuudet voidaan myöntää vain laissa säädetyt edellytykset täyttävälle henkilölle.
- 54 Seuraavaksi komissio selittää, että oikeuskäytännön mukaan etuuksien, jotka myönnetään objektiivisesti laissa määritellyn tilanteen perusteella ja joilla pyritään parantamaan huollettavien henkilöiden terveydentilaa ja elämänlaatua, keskeisenä tarkoituksena on täydentää sairausvakuutuksesta maksettavia etuuksia, ja niitä on pidettävä asetuksen N:o 883/2008 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuina ”sairausetuuksina” (ks. mm. tuomio Gaumain-Cerri ja Barth, C-502/01 ja C-31/02, EU:C:2004:413, 20 kohta; tuomio Hosse, C-286/03, EU:C:2006:125, 38 kohta ja tuomio komissio v. parlamentti ja neuvosto, C-299/05, EU:C:2007:608, 61 kohta).
- 55 Niinpä komissio väittää ensinnäkin, että lain nro 447/2008 39 §:n 2 momentista ja 40 §:n 1 momentista ilmenee, että hoiva-avustus on avustus, jonka avulla hoivaa tarvitsevat henkilöt voivat kompensoida terveydentilansa aiheuttamat lisäkustannukset. Ominaispiirteistään huolimatta tätä avustusta on pidettävä asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna ”sairausetuutena”.
- 56 Komissio toteaa toiseksi, että lain nro 447/2008 20 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtaisen avun tavoitteena on auttaa vaikeavammaisten henkilöiden liikkumista, myötävaikuttaa heidän yhteiskunnalliseen osallisuuteensa ja heidän itsenäisyyteensä, antaa heille mahdollisuus tehdä päätöksiä ja vaikuttaa perhedynamiikkaan sekä auttaa heitä työssä, opiskelussa ja harrastuksissa. Komission mukaan henkilökohtaista apua koskevan avustuksen tarkoituksena on siis täydentää sairausetuksia ja parantaa tällaista apua tarvitsevien henkilöiden tilaa ja elämänlaatua. Henkilökohtaista apua koskeva avustus koostuu taloudellisesta avusta, ja se, että se maksetaan edellisen kuukauden aikana henkilökohtaista apua varten tehtyjen työtuntien otteen esittämistä vastaan, ei mahdollista sen luokittelemista luontoisetuudeksi.
- 57 Komissio väittää kolmanneksi, että lisäkustannuskorvaustakin on pidettävä asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna ”sairausetuutena”, koska sen tavoitteena on mahdollistaa, että vaikeavammaiset henkilöt voivat viettää henkisesti rikkaampaa elämää. Lain nro 447/2008 38 §:n 1 momentin mukaan tämä avustus voidaan myöntää korvaamaan lisäkustannukset, jotka aiheutuvat erityisruokavaliosta tai jotka liittyvät erityishygieniaan, vaatteiden, liinavaatteiden, kenkien ja kalusteiden kulumiseen, henkilökohtaisen moottoriajoneuvon kunnossapitoon tai erikoiskoulutetun koiran hoitoon. Oikeuskäytännössä on jo katsottu, että vastaavaa Ruotsissa myönnettyä avustusta oli pidettävä sairausetuutena (komissio v. parlamentti ja neuvosto, C-299/05, EU:C:2007:608, 62 kohta).
- 58 Komission mukaan kyseessä olevien etuuksien tarkoituksena on kattaa avun tarve vakuutustapahtumana eikä kompensoida etuudensaajien aineellista niukkuutta, sillä etuuksilla ei nosteta niiden saajien tuloja toimeentulominimin tasolle vaan niitä voidaan myöntää heille silloinkin, kun heidän tulonsa ovat kyseistä vähimmäistuloa 1,4–4 kertaa suuremmat.
- 59 Lopuksi komissio toteaa, että koska kyseessä olevat etuudet kattavat asetuksessa N:o 883/2004 lueteltuja vakuutustapahtumia, ne eivät ole sosiaalihuoltoetuksia. Ne eivät ole myöskään asetuksen N:o 883/2004 70 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja ”erityisiä maksuihin perustumattomia rahaetuksia”.

- 60 Slovakian tasavalta väittää ensinnäkin, että henkilökohtaista apua koskeva avustus on luontoisetuus, koska lain nro 447/2008 22 §:n 11 momentin mukaan se maksetaan kuukausittain edellisen kuukauden aikana henkilökohtaista apua varten tehtyjen työtuntien otteen esittämistä vastaan. Luontoisetuus voidaan myöntää myös rahana, jos toimivaltainen viranomainen maksaa varat aiheutuneet kulut osoittavan tosittteen esittämistä vastaan.
- 61 Slovakian tasavalta toteaa toiseksi, että hoiva-avustuksen, lisäkustannuskorvauksen sekä – toissijaisesti – henkilökohtaista apua koskevan avustuksen tarkoituksena on kompensoida yhden etuudensaajaryhmän aineellisen niukkuuden tilanteita, ja ne ovat ominaisuuksiltaan sosiaalihuoltoetuuksia, jotka jäävät asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 5 kohdan a alakohdan nojalla tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.
- 62 Slovakian tasavalta väittää yhtäältä, että nämä etuudet liittyvät kiinteästi niiden saajien sosioekonomiseen tilanteeseen eikä niiden tavoitteena ole parantaa heidän terveydentilaansa tai yleisesti heidän tilannettaan avun tarpeessa olevina henkilöinä tai korvata heidän terveydentilansa aiheuttamat lisäkustannukset. Kyseisten etuuksien tavoitteena on myötävaikuttaa vaikeavammaisten henkilöiden, jotka ovat pienituloisia ja vähävaraisia, yhteiskunnalliseen osallisuuteen. Niiden saajien elämänlaadun parantuminen on looginen ja tavoiteltu seuraus heidän yhteiskunnallisen osallisuutensa parantamisesta, mutta sen perusteella ei voida katsoa, että kyseiset etuudet olisivat asetuksen N:o 883/2004 soveltamisalaan kuuluvia sairausetuuksia.
- 63 Slovakian tasavalta toteaa toisaalta, että etuuksien hakijoiden yksilölliseen tilanteeseen kohdistuu eri asiantuntija-arvioita, joiden päätteeksi laaditaan moniosaiseen asiantuntijalausuntoon liittyvä selonteko. Toimivaltainen viranomainen tekee tältä pohjalta päätöksen etuuden myöntämisestä. Vaikka hakija täyttäisikin kaikki etuuden saamisen mahdollistavat kriteerit, tällaisen etuuden myöntäminen on harkinnanvaraista eikä hakija saa oikeutta etuuden saamiseen, koska viranomainen voi päättää erityisolosuhteiden perusteella olla myöntämättä kyseistä etuutta. Laissa nro 447/2008 ei aseteta hallintoviranomaiselle velvollisuutta tehdä mitään erityistä päätöstä vaan siinä annetaan viranomaiselle mahdollisuus tehdä sellainen mahdollisimman asianmukainen päätös, jossa otetaan huomioon kunkin tilanteen erityispiirteet yleisen edun mukaisesti arvioimalla vaikeavammaisen henkilön tarpeita tapauskohtaisesti, ja tämä tehdään lain tarkoitusta ja tavoitetta noudattaen.
- 64 Slovakian tasavalta tukeutuu tässä yhteydessä lain nro 447/2008 22 §:n 1 momentin, 38 §:n 1 momentin ja 40 §:n 1 momentin ilmaisuun ”voi saada tai [henkilölle] voidaan ehdottaa”, lain nro 447/2008 52 §:n o kohtaan, jonka mukaan työllisyys-, sosiaali- ja perhe-asioiden virasto ”valvoo korvauksen tarkoituksenmukaisuutta”, slovakialaisten tuomioistuinten oikeuskäytäntöön, jonka mukaan laissa nro 447/2008 säädetty avustukset ovat harkinnanvaraisia etuuksia, ja lain nro 447/2008 43 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan oikeus korvauksena myönnettävään avustukseen ja sen saamiseen syntyy toimivaltaisen viranomaisen tällaisen oikeuden tunnustamisesta tekemän pätevän päätöksen perusteella.
- 65 Lisäksi Slovakian tasavalta katsoo, että kyseisten kolmen etuuden maksuihin perustumattomuus ja rahoitustapa, jotka liittyvät niiden maksamisen tarkoitukseen ja edellytyksiin, vahvistavat, että ne ovat luonteeltaan sosiaalihuoltoetuksia.
- 66 Slovakian tasavalta väittää toissijaisesti, että kyseiset kolme etuutta eivät ole ominaisuuksiltaan sosiaaliturvaetuksia, sillä ensinnäkin niiden myöntämiseen ei ole mitään saavutettua oikeutta, toiseksi niiden myöntäminen riippuu hakijan tapauskohtaisesta tarveharkinnasta tietyn laissa määritellyn tilanteen kannalta, ja lopuksi kyseiset etuudet eivät liity mihinkään asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdassa luetelluista vakuutustapahtumaluokista.
- 67 Tästä viimeksi mainitusta seikasta Slovakian tasavalta toteaa, että koska kyseisten etuuksien tavoitteena ei ole parantaa avun tarpeessa olevien henkilöiden terveydentilaa eikä korvata lyhyellä aikavälillä tulojen puutetta sairauden aikana, niitä ei voida luokitella varsinaiseksi sairausetuudeksi (tuomio da Silva

Martins, C-388/09, EU:C:2011:439, 47 kohta) eikä myöskään tuomiossa Molenaar (C-160/96, EU:C:1998:84) ja tuomiossa Jauch (C-215/99, EU:C:2001:139) tarkoitetuiksi täydentäviksi sairausetuuksiksi.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 68 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen yhteydessä komission on näytettävä toteen, että jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu. Juuri komission on esitettävä unionin tuomioistuimelle ne seikat, jotka ovat tarpeen, jotta unionin tuomioistuin voi tutkia, onko jäsenyysvelvoitteita jätetty noudattamatta, eikä komissio voi tällöin nojautua minkäänlaisiin olettimiin (ks. mm. tuomio komissio v. Italia, C-135/05, EU:C:2007:250, 26 kohta ja tuomio komissio v. Kreikka, C-305/06, EU:C:2008:486, 41 kohta).
- 69 Sen tutkimiseksi, onko komission kanne perusteltu, on selvitettävä, onko kyseessä olevissa etuuksissa kyse asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista ”sairausetuksista”, kuten komissio väittää.
- 70 Asetuksen N:o 883/2004 soveltamisalaan kuuluvien etuuksien ja sen soveltamisalan ulkopuolelle jäävien etuuksien välinen ero tehdään pääasiallisesti kunkin etuuden tunnusomaisten osatekijöiden, erityisesti sen tarkoituksen ja myöntämisedellytysten, perusteella eikä sillä perusteella, katsotaanko etuus kansallisessa lainsäädännössä sosiaaliturvaetuudeksi vai ei (ks. vastaavasti tuomio Molenaar, C-160/96, EU:C:1998:84, 19 kohta).
- 71 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan etuutta voidaan pitää sosiaaliturvaetuutena, jos sen myöntäminen etuudensaajille perustuu tiettyyn laissa määriteltyyn tilanteeseen tapauskohtaisesta tarveharkinnasta riippumatta ja jos etuus liittyy johonkin asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti mainittuun vakuutustapahtumaan (ks. mm. tuomio da Silva Martins, C-388/09, EU:C:2011:439, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 72 Niinpä on tutkittava ensinnäkin, perustuuko kyseessä olevien etuuksien myöntäminen etuudensaajille tiettyyn laissa määriteltyyn tilanteeseen tapauskohtaisesta tarveharkinnasta riippumatta, kuten komissio väittää, vai – kuten Slovakian tasavalta väittää – myönnetäänkö etuudet niiden saajille vasta heidän yksilöllisen tilanteensa arvioinnin päätteeksi, mikä ei kuitenkaan synnytä mitään oikeutta jonkin näistä etuuksista saamiseen, vaikka kaikki etuuden myöntämisperusteet täytyisivätkin.
- 73 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ensimmäinen tämän tuomion 71 kohdassa mainituista kahdesta edellytyksestä täyttyy, jos etuus myönnetään sellaisten objektiivisten kriteerien kannalta, jotka täytyessään synnyttävät oikeuden etuuteen siten, ettei toimivaltainen viranomainen voi ottaa huomioon muita henkilökohtaisia olosuhteita (ks. vastaavasti mm. tuomio Hughes, C-78/91, EU:C:1992:331, 17 kohta; tuomio Molenaar, C-160/96, EU:C:1998:84, 21 kohta; tuomio Maaheimo, C-333/00, EU:C:2002:641, 23 kohta ja tuomio De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, 23 kohta).
- 74 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että kyseessä olevat etuudet voidaan myöntää, jos vaikeavammaisen henkilön todetaan lääketieteellisen asiantuntija-arvioinnin ja sosiaalisen asiantuntija-arvioinnin perusteella laaditun moniosaisen asiantuntijalausannon seurauksena tarvitsevan henkilökohtaista apua, lisäkustannusten korvausta tai hoivaa.
- 75 Lain nro 447/2008 11 §:n 11 momentissa säädetään tässä yhteydessä, että lääketieteellinen asiantuntija-arviointi johtaa lääkärintausuntoon, joka sisältää toimintakyvyn heikentymisen asteen, toteamuksen, jonka mukaan asianomaisella henkilöllä on vaikea vamma, päätelmät mainitun lain 14 §:ssä tarkoitetuista vaikeavammaisen henkilön avun tarpeen eri muodoista ja hänen terveydentilansa uudelleentarkastelun määräajan.

- 76 Lain 13 §:ssä tarkoitettu sosiaalinen asiantuntija-arviointi sisältää puolestaan vaikeavammaisen henkilön yksilöllisen toimintakyvyn, hänen perhepiirinsä ja hänen elinympäristönsä arvioinnin, mukaan lukien kuljetusjärjestelmien ja asuinolojen arviointi, joka koskee myös julkisten rakennusten esteettömyyttä.
- 77 Lopuksi moniosainen asiantuntijalausunto sisältää lain nro 447/2008 15 §:n 1 momentin mukaisesti muun muassa seuraavat seikat: toimintakyvyn heikentymisen aste; toteamus, jonka mukaan asianomaisella henkilöllä on vaikea vamma; vaikean vamman sosiaaliset seuraukset kaikilla korvauksen piiriin kuuluvilla aloilla; ehdotus korvauksena myönnettävän avustuksen muodosta; mahdollisesti toteamus, jonka mukaan vaikeavammaisen henkilö tarvitsee saattajaa; mahdollisesti toteamus, jonka mukaan vaikeavammaisen henkilö tarvitsee yksilöllistä kuljetusta henkilökohtaisella moottoriajoneuvolla tai on molemmilta silmiltään lähes sokea tai täysin sokea, sekä terveydentilan uudelleentarkastelun määräaika, jos asiantuntijalääkäri sellaisen asettaa.
- 78 Edellä esitetystä seuraa, että Slovakian lainsäädännön tavoitteena on myöntää vaikeavammaisille henkilöille sellainen etuus, joka on asianmukaisin heidän henkilökohtaisten tarpeidensa kannalta. Lääketieteellinen asiantuntija-arviointi ja sosiaalinen asiantuntija-arviointi sekä moniosainen asiantuntijalausunto, jonka yhteydessä tehdään ehdotus korvauksena myönnettävän avustuksen muodosta, perustuvat kuitenkin objektiivisiin ja laissa määriteltyihin kriteereihin. On sitä paitsi riidatonta, että kyseessä olevia etuuksia ei myönnetä muissa kuin laissa nro 447/2008 säädetyissä tapauksissa ja että kyseiset etuudet peruutetaan, jos niiden saajat eivät enää täytä niiden myöntämisen edellytyksiä.
- 79 Komissio ei kuitenkaan osoita, että kyseiset kriteerit synnyttävät oikeuden kyseessä oleviin etuuksiin siten, ettei toimivaltaisella viranomaisella ole niiden myöntämisessä harkintavaltaa.
- 80 Lain nro 447/2008 22 §:n 1 momentin, 38 §:n 1 momentin ja 40 §:n 1 momentin ilmaisu ”voi saada” sekä lain 43 §:n 1 momentti, jonka mukaan oikeus korvauksena myönnettävään avustukseen ja sen saamiseen syntyy toimivaltaisen viranomaisen tällaisen oikeuden tunnustamisesta tekemän pätevän päätöksen perusteella, ovat nimittäin omiaan tukemaan Slovakian tasavallan kantaa, jonka mukaan viranomaisilla on harkintavaltaa kyseessä olevien etuuksien myöntämisessä.
- 81 Kuten Slovakian tasavallan huomautuksista ilmenee, tällaisen tulkinnan väitetään myös saavan tukea Najvyšší súd Slovenskej republikyn oikeuskäytännöstä. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten merkitystä on arvioitava ottaen huomioon kansallisten tuomioistuinten niitä koskeva tulkinta (ks. mm. tuomio komissio v. Saksa, C-490/04, EU:C:2007:430, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 82 Tällaisen harkintavallan, jota on käytettävä johdonmukaisesti ja kohtuullisesti, olemassaolo ei mahdollista päätelmää, jonka mukaan kyseessä olevien etuuksien myöntäminen niiden saajille perustuu tiettyyn laissa määriteltyyn tilanteeseen tapauskohtaisesta tarveharkinnasta riippumatta.
- 83 Niinpä kyseiset etuudet eivät ole asetuksessa N:o 883/2004 tarkoitettuja sosiaaliturvaetuuksia.
- 84 Komission kanne on siis hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

- 85 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Slovakian tasavalta on vaatinut komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja tämä on hävinnyt asian, se on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Kanne hylätään.**
- 2) **Euroopan komissio veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset